

Dočasná ochrana podnikateľov v súvislosti s COVID-19

Čo je to dočasná ochrana podnikateľov v súvislosti s koronakrízou, kto o ňu môže požiadať, kto na ňu má nárok a ako má podnikateľom pomôcť. Prečítajte si odborné rady, ktoré vám pomôžu zorientovať sa.

Čo je to dočasná ochrana podnikateľov v súvislosti s koronakrízou, kto o ňu môže požiadať, kto na ňu má nárok a ako má podnikateľom pomôcť. Prečítajte si odborné rady, ktoré vám pomôžu zorientovať sa.

Zákonom č. 92/2020 Z. z. sa do slovenského právneho poriadku počnúc dátumom 12.5.2020 zavádza dočasná ochrana podnikateľov, ktorej účelom je vytvorenie časovo obmedzeného rámca, počas ktorého majú podnikatelia prevádzkujúci podnik nájsť riešenie negatívnych následkov šírenia choroby COVID-19.

Vzniká podnikateľovi dočasná ochrana automaticky?

Nie, o poskytnutie dočasnej ochrany je nutné požiadať súd, a to:

- Okresný súd Trnava pre podnikateľov so sídlom/miestom podnikania v Trnavskom a Bratislavskom samosprávnom kraji,
- Okresný súd Žilina pre podnikateľov so sídlom/miestom podnikania v Žilinskom a Trenčianskom samosprávnom kraji,
- Okresný súd Banská Bystrica pre podnikateľov so sídlom/miestom podnikania v Banskobystrickom a Nitrianskom samosprávnom kraji,
- Okresný súd Prešov pre podnikateľov so sídlom/miestom podnikania v Prešovskom a Košickom samosprávnom kraji.

Kto môže požiadať o poskytnutie dočasnej ochrany?

O poskytnutie dočasnej ochrany môže požiadať podnikateľský subjekt (právnické osoby, resp. fyzické osoby – podnikatelia) spĺňajúci všetky nasledovné podmienky:

- má sídlo alebo miesto podnikania v Slovenskej republike,
- oprávnenie na podnikanie mu vzniklo pred 12.3.2020,
- je zasiahnutý negatívnymi dopadmi šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, za ktoré sa považujú značné zvýšenie počtu pohľadávok po lehote splatnosti alebo značný pokles tržieb podnikateľského subjektu v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2019,

ktoré podstatne ohrozujú prevádzkovanie podniku; ak podnikateľský subjekt neprevádzkoval v uvedenom období v roku 2019 podnikateľskú činnosť, za porovnateľné obdobie sa považuje mesiac február 2020,

- k 12. marcu 2020 nebol v úpadku (t. j. nie je platobne neschopný ani predĺžený),
- ku dňu podania žiadosti o poskytnutie dočasnej ochrany nie sú u neho dôvody na jeho zrušenie (napr. § 68 Obchodného zákonníka) a vo vzťahu k nemu nepôsobia účinky vyhlásenia konkurzu alebo povolenia reštrukturalizácie (čiže k danému dňu nesmie byť vyhlásený konkurz, resp. povolená reštrukturalizácia),
- k 12. marcu 2020 voči podnikateľskému subjektu neprebiehala exekučné konanie z titulu neplnenia záväzkov (dlhových) podnikateľského subjektu z jeho podnikateľskej činnosti,
- k 12. marcu 2020 nebol začatý výkon záložného práva zriadeného k podniku, veci, právu alebo inej majetkovej hodnote patriacej k podniku podnikateľského subjektu,
- v kalendárnom roku 2020 nerozdelil zisk alebo iné vlastné zdroje (okrem prípadov, ak následky takýchto úkonov rozdelenia odstránil),
- v kalendárnom roku 2020 okrem opatrení smerujúcich k zmierneniu následkov šírenia choroby COVID-19 neurobil iné opatrenie ohrozujúce jeho finančnú stabilitu (okrem prípadov, ak následky takýchto úkonov či opatrení odstránil),
- vedie riadne účtovníctvo a neporušuje povinnosť podľa § 40 ods. 2 Obchodného zákonníka (ukladanie riadnych a mimoriadnych individuálnych účtovných závierok do zbierky listín).

V akej forme sa podáva a ako sa podpisuje žiadosť o poskytnutie dočasnej ochrany?

Právnická osoba – podáva žiadosť výlučne elektronickými prostriedkami do elektronickej schránky súdu. Žiadosť musí byť autorizovaná (podpísaná zaručeným elektronickým podpisom) žiadateľom alebo jeho zástupcom.

Fyzická osoba - podnikateľ - môže žiadosť podať elektronickými prostriedkami tak ako je to u právnických osôb, alebo v papierovej forme osobne alebo poštou. Úradné osvedčenie podpisu žiadateľa sa v takýchto prípadoch nevyžaduje, avšak k žiadosti sa musí pripojiť kópia platného občianskeho preukazu alebo obdobného dokladu vydaného príslušným orgánom cudzieho štátu, inak nebude súd na žiadosť prihliadať (t. j. nebude sa ňou vôbec zaoberať).

Splnomocnenec – ak za žiadateľa koná splnomocnená osoba, je nutné popri vyššie uvedenom k žiadosti pripojiť aj splnomocnenie na podanie žiadosti. Splnomocnenie musí byť autorizované (podpísané zaručeným elektronickým podpisom) žiadateľom alebo podpis žiadateľa na listinnom splnomocnení musí byť úradne osvedčený, inak nebude súd na žiadosť prihliadať (t. j. nebude sa ňou vôbec zaoberať).

Čo musí žiadosť o poskytnutie dočasnej ochrany obsahovať?

- Žiadosť sa podáva výlučne prostredníctvom formulára zverejneného na www.justice.gov.sk, inak nebude súd na žiadosť prihliadať (t. j. nebude sa ňou vôbec zaoberať),
- Žiadosť musí obsahovať označenie súdu, ktorému je určená, označenie žiadateľa, označenie emailovej adresy žiadateľa fyzickej osoby – podnikateľa (za predpokladu, že nemá aktivovanú elektronickú schránku na doručovanie), vyhlásenie, že údaje a vyhlásenia uvedené v žiadosti sú pravdivé a že sa žiada o poskytnutie dočasnej ochrany, dátum podania žiadosti a podpis žiadateľa,
- Žiadosť musí tiež obsahovať vyhlásenie, že spĺňa všetky doteraz spomínané podmienky pre poskytnutie dočasnej ochrany.

Kedy môže podnikateľský subjekt požiadať o poskytnutie dočasnej ochrany?

Vo chvíli, kedy spĺňa všetky podmienky na poskytnutie dočasnej ochrany, najskôr však 12.5.2020.

Má podnikateľský subjekt právny nárok na poskytnutie dočasnej ochrany?

Áno, ak žiadosť spĺňa predpísané náležitosti, súd bezodkladne vydá potvrdenie o poskytnutí dočasnej ochrany a zverejní danú skutočnosť v Obchodnom vestníku, pričom deň zverejnenia v Obchodnom vestníku sa považuje za deň poskytnutia dočasnej ochrany.

Môže byť poskytnutie dočasnej ochrany odmietnuté?

Áno, ak nie sú splnené podmienky na poskytnutie dočasnej ochrany, alebo ak sa z nejakého dôvodu na žiadosť neprihliada (napr. žiadosť nepodaná na predpísanom formulári, podaná v nesprávnej forme). Proti potvrdeniu o odmietnutí žiadosti môže žiadateľ v lehote 15 dní od jeho doručenia podať opravný prostriedok – námietku.

Aké sú účinky poskytnutia dočasnej ochrany?

Na podnikateľské subjekty, ktorým bola poskytnutá dočasná ochrana, sa vzťahuje:

- **Prerušenie niektorých konkurzných konaní**

1. prerušujú sa všetky konania o návrhoch veriteľov na vyhlásenie konkurzu na majetok podnikateľského subjektu podaných po 12.3.2020,
2. prerušujú sa všetky konania o návrhoch veriteľov na vyhlásenie konkurzu na majetok podnikateľského subjektu podaných počas dočasnej ochrany,
3. prerušujú sa konkurzné konania, v ktorých nebol vyhlásený konkurz a ktoré začali na základe návrhu veriteľa, ktorý bol podaný po 12.3.2020.

Z uvedeného je zrejmé, že poskytnutie dočasnej ochrany nemá žiaden vplyv na konkurzné konania začaté pred 12.3.2020. Súčasne je zrejmé, že veritelia môžu podať návrh na vyhlásenie konkurzu aj počas dočasnej ochrany s tým, že takéto konkurzné konania sa prerušia. Podnikateľské subjekty si teda musia uvedomiť, že počas obdobia dočasnej ochrany musia prijať také opatrenia, aby do zániku dočasnej ochrany zanikli dôvody, pre ktoré boli konkurzné konania začaté (v zásade by mali uspokojiť pohľadávky svojich veriteľov, teda prinajmenšom tie pohľadávky, pre ktoré boli podané návrhy na vyhlásenie konkurzu). Po zániku dočasnej ochrany totiž budú konkurzné konania riadne pokračovať ďalej.

- **Po dobu trvania dočasnej ochrany nie je podnikateľský subjekt povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu na svoj majetok. To sa vzťahuje aj na osoby, ktoré sú povinné podať návrh na vyhlásenie konkurzu v mene podnikateľského subjektu (členovia štatutárnych orgánov, likvidátor a pod.). Takáto povinnosť vyplýva pre obdobie mimo dočasnej ochrany z ustanovení zákona o konkurze a reštrukturalizácii a Obchodného zákonníka.**
- **Prerušenie exekučných konaní** – prerušujú sa exekučné konanie voči podnikateľskému subjektu začaté po 12.3.2020, ak sa exekučné konanie vedie z titulu neplnenia záväzkov (dlhov) podnikateľského subjektu z jeho podnikateľskej činnosti. Z uvedeného je zrejmé, že poskytnutie dočasnej ochrany nemá žiaden vplyv na exekučné konania vedené pre záväzok podnikateľského subjektu z titulu inej ako podnikateľskej činnosti (napr. u fyzickej osoby – podnikateľa exekúcia na výživné na maloleté dieťa). Poskytnutie dočasnej ochrany nemá žiaden vplyv na exekučné konania začaté pred 12.03.2020. Súčasne je zrejmé, že veritelia môžu podať návrh na exekúciu aj počas dočasnej ochrany s tým, že takéto exekučné konania sa prerušia. Podnikateľské subjekty si teda musia uvedomiť, že počas obdobia dočasnej ochrany musia prijať také opatrenia, aby do zániku dočasnej ochrany zanikli dôvody, pre ktoré boli exekučné konania začaté (v zásade by mali uspokojiť pohľadávky pre ktoré je exekučné konanie vedené). Po zániku dočasnej ochrany totiž budú exekučné konania riadne pokračovať ďalej.
- **Zákaz začatia výkonu záložného práva** vzťahujúceho sa na podnik, vec, právo alebo inú majetkovú hodnotu patriacu k podniku podnikateľského subjektu. Ak už bolo začatie výkonu záložného práva oznámené, prestávajú plynúť s tým súvisiace lehoty a začnú nanovo plynúť po ukončení dočasnej ochrany. Dočasná ochrana sa teda žiadnym spôsobom nedotýka už bežiaceho výkonu záložného práva.
- **Obmedzenie započítania (kompenzácie) pohľadávok** - proti pohľadávke, ktorá podnikateľskému subjektu vznikla po poskytnutí dočasnej ochrany, nie je možné započítať pohľadávku, ktorá vznikla voči takémuto podnikateľskému subjektu pred poskytnutím dočasnej ochrany, ak ide o pohľadávku, ktorá patrí alebo patrila osobe spriaznenej s podnikateľským subjektom pod dočasnou ochranou podľa zákona o konkurze (napr. o

spoločníkov a členov štatutárnych a dozorných orgánov právnických osôb, alebo o osoby blízke fyzickým osobám).

- **Zákaz výpovede, odstúpenia, odopretia plnenia zo zmluvy** - druhá zmluvná strana nemôže vypovedať zmluvu, odstúpiť od zmluvy alebo odoprieť plnenie zo zmluvy pre omeškanie podnikateľského subjektu pod dočasnou ochranou:
 1. ktoré vzniklo v čase od 12.3.2020 do 12.05.2020 a
 2. ktorého príčinou boli následky šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19.

Takýto zákaz však neplatí, ak by druhá zmluvná strana nevypovedaním, neodstúpením, neodmietnutím plnenia zo zmluvy bezprostredne ohrozila prevádzkovanie svojho podniku. Uvedený zákaz sa tiež nevzťahuje na omeškanie podnikateľského subjektu pod dočasnou ochranou po 12.05.2020.

- **Prerušenie lehôt na uplatnenie práva** - počas trvania dočasnej ochrany neplynú lehoty na uplatnenie práva voči podnikateľskému subjektu pod dočasnou ochranou (neplynie napr. premlčacia doba alebo lehota na uplatnenie nárokov z odporovateľných právnych úkonov), čiže sa tieto lehoty predlžujú o dobu, počas ktorej trvala dočasná ochrana.
- **Povinnosti a obmedzenia podnikateľského subjektu pod dočasnou ochranou** – vyžaduje sa od neho, aby v rozsahu, v ktorom to možno od neho spravodlivo požadovať, vynaložil úprimnú snahu za účelom uspokojenia jeho veriteľov v čo najvyššej miere. Musí uprednostniť spoločný záujem veriteľov pred vlastnými záujmami alebo záujmami iných osôb. Podnikateľ pod dočasnou ochranou nesmie najmä rozdeliť zisk alebo iné vlastné zdroje. Nesmie nakladať s majetkom podniku v takom rozsahu, že by došlo k podstatným zmenám v skladbe, využití alebo určení takéhoto majetku alebo by došlo k viac ako zanedbateľnému zmenšeniu majetku. Tieto povinnosti je nutné dodržiavať už od podania žiadosti o dočasnú ochranu (teda nie až od potvrdenia poskytnutia dočasnej ochrany) a musia byť dodržiavané aj zo strany štatutárneho orgánu a jeho členov. Ak je vyhlásený konkurz na majetok podnikateľského subjektu pod dočasnou ochranou, je právny úkon, ktorý bol urobený v rozpore s uvedenými povinnosťami a obmedzeniami neúčinný voči veriteľom. Zodpovednosť za škodu a zákonné ručenie zostávajú zachované v plnom rozsahu.
- **Možnosť uprednostnenia niektorých záväzkov** - záväzky bezprostredne súvisiace so zachovaním prevádzky podniku, ktoré vznikli po poskytnutí dočasnej ochrany, možno počas trvania dočasnej ochrany uhrádzať prednostne pred skôr splatnými záväzkami. V takomto prípade sa teda nebude jednať napr. o naplnenie skutkovej podstaty trestného činu poškodzovania veriteľa.

Kedy dočasná ochrana zaniká?

Dočasná ochrana zaniká:

- **1.10.2020**, ak vláda svojim nariadením trvanie dočasnej ochrany nepredĺži (vláda môže trvanie dočasnej ochrany predĺžiť najviac do 31.12.2020,
- **na základe žiadosti samotného podnikateľského subjektu** pod dočasnou ochranou – spôsob a forma žiadosti o zánik dočasnej ochrany, ako aj postup a príslušnosť súdov je obdobná ako pri žiadosti o poskytnutie dočasnej ochrany, a to vrátane zverejňovania rozhodnutia v Obchodnom vestníku,
- **rozhodnutím súdu o zrušení dočasnej ochrany** – súd z vlastného podnetu alebo na základe podnetu ľubovoľnej osoby môže rozhodnúť o zrušení dočasnej ochrany, ak na dočasnú ochranu neboli predpoklady (neboli splnené všetky podmienky poskytnutia dočasnej ochrany), predpoklady na jej poskytnutie zanikli alebo podnikateľský subjekt pod dočasnou ochranou porušil povinnosti vyplývajúce z dočasnej ochrany. V rámci konania o zrušení dočasnej ochrany je umožneného dotknutému podnikateľskému subjektu sa k celej veci vyjadriť a preukázať, že nie sú dôvody na zrušenie dočasnej ochrany. Rozhodnutie o zrušení dočasnej ochrany sa zverejňuje v Obchodnom vestníku.

Je možné opakovane požiadať o poskytnutie dočasnej ochrany?

Nie, ak dočasná ochrana zanikla na základe žiadosti podnikateľského subjektu alebo na základe rozhodnutia súdu o zrušení dočasnej ochrany, nie je možné o dočasnú ochranu požiadať opätovne.

Na čo je potrebné si pri dočasnej ochrane dať pozor?

Podnikateľský subjekt si musí uvedomiť, že samotné poskytnutie dočasnej ochrany žiadnym spôsobom nevyrieši ťažkosti vzniknuté v rámci jeho podnikateľskej činnosti v súvislosti s následkami šírenia choroby COVID-19. Jeho záväzky nezaniknú, nezaví sa dlhová. Je mu poskytnutý časový priestor, počas ktorého nemôžu byť voči podnikateľskému subjektu pre jeho omeškanie s plnením niektorých záväzkov vyvolané dôsledky využiteľné veriteľmi za štandardných podmienok. Podnikateľskému subjektu sa takpovediac vytvoril priestor a podmienky na to, aby sa mu „voľnejšie dýchalo“ a nebol pod neustálym tlakom veriteľov. Počas daného obdobia musí prijať a vykonať opatrenia smerujúce k zachovaniu podnikateľskej činnosti, k jej rozvoju do takej miery, aby bol spôsobilý plniť všetky svoje záväzky, nakoľko po zániku dočasnej ochrany bude zo strany podnikateľského subjektu nutné dlhy plniť, a dá sa predpokladať, že veritelia budú pri uplatňovaní svojich nárokov podstatne dôslednejší a menej kompromisní. V neposlednom rade si je treba uvedomiť, že dočasná ochrana sa v žiadnom prípade nevzťahuje na záväzky vzniknuté pred 12.03.2020, a že s poskytnutím dočasnej ochrany sú spojené aj určité povinnosti pri výkone podnikateľskej činnosti.

Autor je konzultantom pre oblasť obchodného práva a podnikania

Zdroj: <https://www.npc.sk/sk/podnikanie-v-koronakrize/docasna-ochrana-podnikatelov-v-suvislosti-s-covid-19/>